

Kirken Underviser

ema

Fortælling

Mundtlig fortælling – oplevelse, pædagogik, forkyndelse?

Kirken er fuld af fortællinger med følelser, lyde og lugte, som venter på at blive forløst af gode fortællere. Alle kan lære at fortælle. Side 3

Små fortællinger om det store i livet

Jesu lignelser i klassen og i konfirmandstuen. Side 10

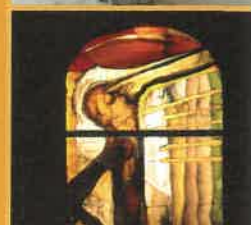
Morgensang – at fortælle litteratur i kirkerummet

I flere kirker rundt om i landet mødes mange til morgensang, hvor stor litteratur går i spil med kirkerummets egen fortælling. Side 12

Hvem er jeg? Livshistorien set i lyset af metahistorierne

At fortælle sin livshistorie kan blive en ressource for både mennesker og kirke. Side 18

2005-2
juni

Indhold

	Mundtlig fortælling – oplevelse, pædagogik, forkyndelse? <i>af Dorte Futtrup, fortæller, foredragsholder og underviser</i>	3
	Mytestedet – om fortælling i den kirkelige undervisning <i>af Caspar Koch, skuespiller og lektor</i>	6
	Små fortællinger om det store i livet – Jesu lignelser i klassen og i konfirmandstuen <i>af Lars Nymark, sognepræst i Hvilsager-Lime og stiftskonsulent i Århus Stift</i>	10
	Morgensang – at fortælle litteratur i kirkerummet <i>af Arne Mårup, sognepræst i Hjerting</i>	12
	Hvad er en god bibelhistorie? <i>af Edith Aller, Ph.d. og fhv. seminarielæktor</i>	14
	Hvem er jeg? Livshistorien set i lyset af metahistorierne <i>Vita Andreassen, forstander Løgumkloster Højskole</i>	18
	Boganmeldelser <i>af Finn Rosenberg, lektor TPC Løgumkloster</i>	20

Kirken Underviser

- er et tidsskrift til inspiration for alle i kirkens forskellige former for undervisning
- praktisk hjælp til det pædagogiske arbejde i menigheden og det kirkelige børne- og ungdomsarbejde
- undervisningsmodeller til brug for børn, unge og voksne
- forslag til andagter og gudstjenester
- teologisk-pædagogisk information
- anmeldelser og omtale af nye undervisningsmaterialer og litteratur med relevans for det pædagogiske arbejde i kirke og menighed

www.kirken-underviser.dk

Redaktion

Ruth Bjerrum, Inger Hørup, Mogens Bering Rasmussen (ansv), Søren Kjærgaard Nielsen (ansv), Line Volmers, Jan Grønberg, Inger Margrethe Mikkelsen, Jette Tinggaard

Redaktionssekretær: Ruth Bjerrum
Peter Bangs Vej 1, 2000 Frederiksberg, tlf.: 38 38 41 20

Sats, layout og foto: Unitas Forlag
ISSN: 1602-2785

Udgiver:

Kirkefaglig Videreuddannelse
Diakonissestiftelsen
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38 38 41 20
www.kirkefaglig-videreuddannelse.dk

Målsætning:

Målsætningen for Kirkefaglig Videreuddannelse er at uddanne diakonale og religionspædagogiske medarbejdere, der ud fra en kirkelig faglighed kan indgå som inspiratorer, iværksættere og ledere i kirkens arbejde.

Tryk: Clemenstrykkeriet a/s

Abonnement:

Årsabonnement (4 numre) kr. 155,-
Løssalg kr. 50,-
Henvendelse til:
Kirken Underviser c/o Unitas Forlag
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg tlf.: 36 16 64 81
E-mail forlag@unitas.dk

Mundtlig fortælling

– oplevelse, pædagogik, forkyndelse?

Det var påskedag i en dansk landsbykirke. Solen skinnede, kirkeklokken bimlede, og folk strømmede til. Præsten tog smilende imod i våbenhuset og gav hånd til alle med hilsenen "god påske". Kirketjeneren udleverede salmebøger og anviste pladser.

Flere og flere kirkegængere kom til - også dåbsgæster. Det myldrede med voksne og børn. Præsten hjalp et par ældre og gangbesværede på plads. Snart var alle salmebøger udleveret og alle bænkerækker optaget. Ekstra stole blev fundet frem, men salmebøger var der ikke flere af.

Lettere forsinket kunne gudstjenesten begynde, og præsten fulgte dåbsbarnet med familie op gennem kirken. To af påskens dejlige salmer blev sunget. Præsten prædikede over teksten fra Markusevangeliet. Prædiken blev læst op med en monoton og noget salvelsesfuld stemmeføring, og en vis motorisk uro og tyssen på børn bredte sig.

Barnedåben samlede igen koncentrationen hos de mange tilstedeværende i kirken. Nogle af de pårørende videofilmede ivrigt under højtideligheden, andre fotograferede med digitale kameraer.

Efter indstiftelsesordene rejste 4/5 af menigheden sig op for at deltage i altergangen. To af dåbsgæsterne - en far med sin ca. 6 årige datter - så sig forvirret omkring og fulgte med de første til alters i den tro, at det nok var noget, man skulle.

"Hvad skal der ske?", spurgte pigen sin far.

"Jeg ved det ikke, jeg har ikke prøvet det før", svarede faren.

Da pigen fik oblaten i sin hånd, så hun undersøgende på den.

"Hvad er det? Smager den godt?", ville hun vide.

"Bare spis den!", svarede faren.

Præsten skænkede af kalken: "Dette er Jesu Kristi blod. Dette er Jesu Kristi blod. Dette er Jesu Kristi blod ..."

"Er det blod?", spurgte pigen sin far, da præsten havde skænket for hende.

Faren rystede på hovedet.

"Jeg vil altså ikke drikke det, hvis det er blod", insisterede hun.

"Det er *ikke* blod", svarede faren med irritation i stemmen.

"Hvorfor siger præsten så, at det er blod?", spurgte pigen hårdnakket.

Som mundtlig fortælling ville ovenstående historie bæres af fortællerens indlevelse, nærvær og sansninger. Noget ville blive lagt til, andet trukket fra, alt efter om fortællingen skulle være til oplevelse og refleksion, eller der efterfølgende skulle diskuteres:

- De kirkefremmede og folkekirken
- Gudstjenestens form og indhold
- Præst og menighed
- Organisatoriske problemstillinger i folkekirken
- Den moderne børnekarakter
- Formidling af budskaber

Gennem fortælling kan der sættes fokus på værdier og problemstillinger, som det ellers ville kræve mange ord

Hvis en fortælling ikke er god nok fra naturens side, har fortælleren pligt til at gøre den bedre

at illustrere. Vi får aktiveret vores fantasi og forestillingskraft.

Den gyldne regel for historiefortælling er: Hvis en fortælling ikke er god nok fra naturens side, har fortælleren pligt til at gøre den bedre!

Det samme gælder for de bibelske fortællinger. For at gøre sig en fortælleetik klar, bør fortælleren stille sig selv spørgsmålet: Hvorfor fortæller jeg denne historie? Hvad er mit ærinde?

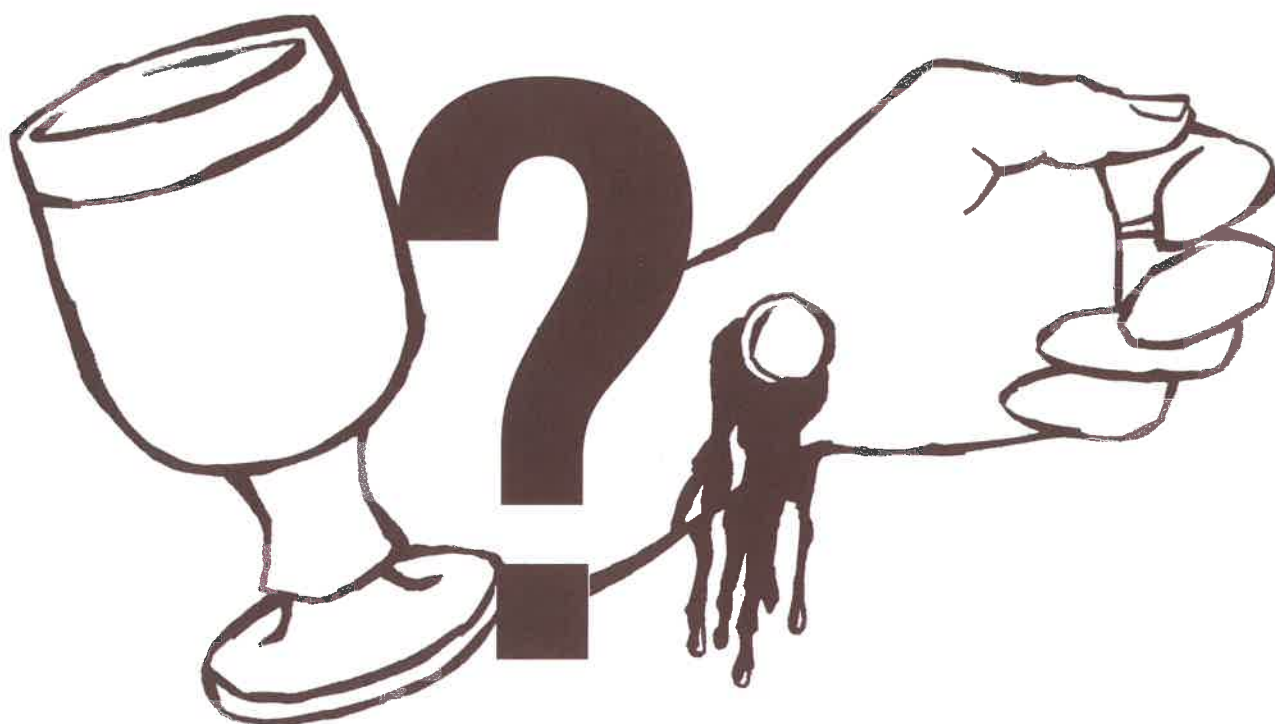
- Vil jeg opleve, tænde mine lytters fantasi, vække deres følelser – både sorg, glæde, latter, smerte, angst, afsky, munterhed? Give dem en *oplevelse*?
- Er det vigtigt, at mine lyttere 'forstår' alt? Skal jeg lade mig afbryde eller selv afbryde min fortælling undervejs, forklare vanskelige ord og sammenhænge, sætte *pædagogik* i højsædet?
- Er *forkyndelsen* vigtigst? Skal mit budskab stå klart og min udlægning være teologisk korrekt?

Tre forskellige fordringer, som ikke nødvendigvis udelukker hinanden, men meget nemt kommer til det. Min erfaring er, at det er 'oplevelsen', som bedst lejrer sig i sindet. Lytteren går sammen med fortælleren ind i et andet univers, hvor han skaber sine egne billeder og giver dem lugt og smag.

Fra skrift til medrivende mundtlig fortælling

Alle kan lære at fortælle! Nogle bliver bedre end andre, men du vælger selv din stil ved at prøve og erfare dig frem. Find din egen personlighed og pas på overdreven dramatisering og grimasser.

Der er ingen 'rigtig' måde at fortælle på – du skal blot være tro mod historiens kerne og tro mod din egen personlighed.

10 bud på at tilegne sig en fortælling

1. Læs fortællingen få gange igennem. Læg teksten væk. Hvor foregår det? Hvem er til stede? Hvad bliver der sagt?
2. Se personerne for dit indre øje. Hvordan ser de ud? Hvad har de på? Hvilke karaktertræk har de? Brug dine øvrige sanser: Føl, lyt, lugt, smag fortællingens handling.
3. Repetér fortællingen i grove træk nogle gange.
4. Kig igen i teksten. Afdæk fortællingens skelet, find grundstrukturen. (Nogle aktanter – i form af personer eller begreber – forholder sig til en konflikt i et kronologisk/tidsligt forløb).
5. Læg teksten væk og fortæl højt, så du hører din egen stemmes klang.
6. Sørg for en god begyndelse og en god slutning. Ligesom en fisk: Et godt bid, en fyldig krop og et slag med halen til sidst.
7. Fortæl højt adskillige gange. Arbejd bevidst med rytme, pause, betoning, artikulation, tempo-skift m.m. Du skal forestille dig hele fortællingens liv og univers.
8. Læs teksten igen og lær dig vendinger og udtryk, som du skønner er vigtige for fortællingens dynamik og virkningskraft. Børn bør udfordres sprogligt!
9. Lav en prøvefortælling for dine nærmeste. Lyt efterfølgende til deres reaktioner og gode råd.
10. Fortæl – fortæl! Men overvej forinden de fysiske rammer: Hvordan skal tilhørerne sidde? Skal du selv stå op eller sidde ned? Undgå spørgsmål undervejs, så der skabes de bedste betingelser for koncentration og intensitet. Husk øjenkontakten.

Eksempel: Jeg vil fortælle beretningen om Salome og Johannes Døberen. Teksten finder jeg i tre evangelier. Desuden læser jeg andres bud på den tilsvarende fortælling. Jeg vælger det indhold og den vinkel, der skal være min efter først at have gjort mig mit 'ærinde' klart. Hvad er vigtigt for mig at få frem i netop denne fortælling?

Dernæst skal jeg afgrænse min fortælling. Hvor og hvordan skal jeg begynde for hurtigt at få mine lyttere med ind i universet, og hvordan skal jeg slutte?

Så kommer indlevelsen i fødselsdagsfesten for kong Herodes, hvor jeg selv er med som en flue på væggen. Jeg ser vinen løbe ned af kongens hage, jeg lever mig ind i Salomes forførende dans og i dronning Herodias' koldblodighed. Jeg væmmes over blodet fra Johannes Døberens hoved på sølvfadet og bliver rædselsslagen, da jeg stirrer ind i hans tomme øjne.

Efterfølgende forestiller jeg mig reaktionen hos Jesus, da han hører om halshugningen.

Jo flere gange jeg fortæller historien højt for mig selv, des lettere bliver det at finde frem til ordene, når jeg fortæller for andre. Netop fordi fortællingen ikke skal læres udenad og fortælles ordret, bliver historien levende og ny, hver gang den fortælles – blot jeg selv tror på min fortælling.

”

Lytteren går sammen med fortælleren ind i et andet univers, hvor han skaber sine egne billeder og giver dem lugt og smag

”Hvorfor siger præsten, at det er blod?“, spurgte pigen sin far den påskesøndag.

Mon hun senere fik et svar, som var stimulerende for hendes forestillingskraft?

Kirken er fuld af fortællinger med følelser, lyde og lugte, som venter på at blive forløst af gode fortællere.

Mytestedet

”Se der! Hjort! Skyd!”

De to jægere skyder deres pile af sted, hjorten falder, de skynder sig hen til den og begynder at binde den fast til en stok, så de kan bære den mellem sig. Sådan kommer de hjem til bopladsen, hvor de stolte fortæller:

”Vi skød hjort!”

– og fortællingen er i gang.

Fortælling er kun en generation yngre end sproget, og er vokset op samtidigt med sprogets udvikling, således at fortælling og sprogudvikling er gået hånd i hånd, hvor begge har påvirket hinanden.

Fortællingens udgangspunkt, ”Big Bang”, er *handling*. Ud fra handlingen stråler alle de andre udviklinger: følelser, sidehandlinger, mottoer og moraler osv.

Aktive verber

Når man skal i gang med en fortælling, skal man altså først orientere sig i alle personernes handlinger. En hurtig måde at gøre det på er ved at se på alle handleverber, de er lyngennemgangen af hele historien. En masse verber beskæftiger sig nemlig med tilstande: han syntes, hun mente, de følte osv. Spring dem over i første omgang. Brug dem til inspiration, men de skal ikke indføres i selve fortællingen.

Sæt så handle-verberne sammen, og se om de danner et mønster eller en retning. Det mønster er stilladset til din hukommelse, hukommelsen springer fra handling til handling.

Lad os prøve et eksempel: 1. Mosebog 22: Abraham skal ofre Isak.

Læs historien godt igennem, tag fat i alle handleverber, f.eks. i første afsnit: ”Tag!/elsker/begiv!/bringe/giver/sadlede/tog/havde kløvet/begav/...” Alle disse verber indbefatter aktivitet og ikke beskrivelse. Lad alle dis-

Skær igennem klicheerne, sæt teologien til side i opbygningsfasen og skab karakterer, der lever deres eget subjektive liv

se aktiviteter danne billeder i din hukommelse, denne række af billeder skal hjælpe dig til at huske. Læg mærke til at der ikke på noget tidspunkt nævnes noget om Abrahams humør, hans følelser. De skal altså læses ind mellem linierne. Den gode historie er bygget op omkring alle disse handle-verber, følelserne er et automatisk spin-off, når handlingerne er veludførte.

Fortællertrekanten

Du har nu tre muligheder (og sikkert nogle flere): Du kan fortælle historien fra Guds synspunkt, fra Abrahams eller fra Isaks. Det giver ganske forskellige historier. Og de allerfleste historier udspiller sig i den trekant: Gud sætter et spil i gang, det personlige udkæmper en kamp

– om fortælling i den kirkelige undervisning

med sig selv, og resultatet er sjælens tilbagevenden til Gud – eller sjælens fortabelse.

Abraham står for det personlige, den frie vilje, han kan adlyde eller nægte.

Isak står for ofret, den der helt og fuldt er afhængig af personlighedens valg.

Gud står for spilfordelingen, han er igangsætteren, der sætter nye handlinger i gang. Når endelig det personlige valg er truffet, kan han så sige: "Alle jordens folk skal velsigne sig i dit (Abrahams) afkom", fordi Abraham adlød Gud.

Vigtigheden og Myten

Når jeg hæfter mig lidt ved disse baggrundstanker, har det primært to formål: dels at vise *vigtigheden* af fortællingen, det er ikke bare en fortælling om et mord, der ikke blev til noget. Dels den tætte forbindelse til *myten*, dvs. den evigt gentagne fortælling om Gud, mennesket og livet, livets opståen og dets endeligt.

Situationer, rum, karakteregenskaber

Så derfor: find *myten* i din historie, den bagvedliggende evighedsfortælling.

Se derefter på *situationerne*: Hvad er det egentlig, der sker mellem de agerende? Hvem presser hvem? Hvem er aktiv, hvem er passiv? Er der ligeværdighed mellem personerne? Hvem har initiativet?

Se derefter på *rummet*: Er de ude eller inde? Står personerne på samme plan, eller er der niveauforskydning

mellem dem? Hvis rum er det? Indvirker rummet på de agerendes handlemåde?

Endelig er det værd at se på personernes *karakteregenskaber*, hvis de overhovedet afsløres. Er det en venlig person, en uvenlig, oprigtig, klynkende person? Og især: kan du tilføre historien nye sider ved at gennemføre en karaktertegning, der er alvorligt ment? Alt for ofte giver vi vores personer karakteregenskaber, der er dikteret af vores slutresultat: en farisæer er altid slesk og uægte, Jesus er altid tilgivende, Peter er altid fremfu-

Fortæl ikke om overvejelser, følelser,
men vis dem gennem handling

sende. Dvs. at vi ender i klicheerne.

Er det rigtigt? Er det ikke sådan, at farisæerne ofte var oprigtige men bare snæversynede? Og hvordan skulle Peter ende med at være den, der frembar Helligånden, hvis han bare var fremfusende. Strengt taget var han vel en af de vigtigste personer blandt apostlene, der fik overdraget et af de vigtigste hverv. Og var Jesus altid tilgivende, var han ikke også konfliktskabende? Skær igennem klicheerne, sæt teologien til side i opbygningsfasen og skab karakterer, der lever deres eget subjektive liv. Kun ved subjektiviteten skabes den egentlige polaritet mellem personerne og kun derved opstår handling.

Om Isakfortællingen

Nu går vi tilbage til fortællervinklen i Isakfortællingen. Hvis fortællervinklen er Guds, så er udgangspunktet, at han sætter Abraham på prøve. En mekanik som vi som mennesker ofte føler os dårligt behandlet af, men set fra Guds synsvinkel er der en helt anden tilgang: at udvikling kræver prøver – at vi for at vokse og modnes må prøves.

Og Gud er helt vidende om prøvens alvor: "Tag Isak, din eneste søn, ham du elsker". Og sammenholdt med historiens slutning ser vi, at fra og med denne begivenhed var Abrahams omflakkende tilværelse forbi, han kunne nu slå sig ned og blive boende, dvs. blive stamfar til tre religioner. Det var altså den afgørende prøve.

Prøver er Guds redskab over for mennesker. Og vi vridder og vender os for at slippe for de prøver, vi føler os uretfærdigt behandlet. Det må være sært at tage Guds synsvinkel på sig og så kunne iagttage, hvordan de fleste mennesker i ramme alvor ønsker at forblive på et 3. klasses niveau, bare for at slippe for prøverne.

Er synsvinklen Abrahams er indledningen af historien næsten ubærlig: han får en ordre, som i hans system ikke kan forhandles, kun adlydes, og den kræver, at han vælger mellem den han elsker højest på jorden, og den han elsker højest i himlen. Og ikke et sekund ser vi ham tøve. Eller gjorde han? Ja, hvis vi vil digte, kan vi netop her digte nogle menneskelige reaktioner ind, men jeg understreger, at det bliver vores egen tildigtning, historien melder intet om det.

Historien har til gengæld følelser indbygget mellem linjerne:

Isak sagde til sin far Abraham: Far!

Abraham svarede: Ja, min dreng!

Isak sagde: Vi har ilden og brændet, men hvor er offerlammet?

Abraham svarede: Gud vil selv udse sig et offerlam, min dreng.

Og så gik de to sammen."

Prøv at læse den passage højt, giv dig god tid. Mærk, hvor bureaukratisk det bliver med navnegentagelsen: Isak sagde...Abraham svarede...Det pedantiske sprog tvinger os til at lægge pauser ind og gøre udsagnene betydningsfulde. Og vi får Abrahams to svar, begge med "min dreng" til slut, tungere sætninger findes ikke, følelserne ligger mellem ordene, ikke i dem. Vi afslører vores personer gennem deres handlinger, dér får vi muligheden for at vise, *hvordan* de handler.

Og fastholder vi Abrahams synsvinkel, får vi efter prøven en række handlinger, som er af stor rækkevidde, men som nu kommer i hastigt tempo. Han finder en vædder, han ofrer den, han får den afgørende og opklarende besked, han vender tilbage til sine folk, de drager fuldtallige af sted, og han slår sig endeligt ned: bum – bum – bum flyver handlingerne af sted, i modsætning til fortællingen før ofringen, hvor sproget næsten ikke vil flytte sig.

Hvis synsvinklen er Isaks, skal vi digte meget. Et kvalificeret gæt kunne handle om drengens forhold til kar-

Vil du rumme begge vinkler i din fortælling, har du ingen

lene, Abrahams mænd, der udfører det hårde arbejde i forbindelse med denne rejse. En dreng og de unge mænd, det rejser altid nogle spændende spørgsmål: hvor meget tør drengen? kan han drilles? Hvad kan man sige til ham men ikke til Abraham?

Det næste felt er Isaks uvidenhed. Vi kan se, at han har ubetinget tillid til sin far, han kan ikke forestille sig, hvad der skal ske uden et offerdyr. Og så, i et skærende nu, brydes denne tillid, da det er ham, der bliver bundet, det er ham, der skal ofres. Dette sender en smertefuld viden ind i den lille dreng, en viden, der så at sige er blevet genetisk for alle mænd. Ingen ung mand vokser op uden at vide, at han kan ofres, selv af de allernærmeste, ved f.eks. at blive sendt i krig. En kristen bevidsthed er født, længe før kristendommen.

Den endelige fortælling

Alle de foregående betragtninger er redskaber til at sætte din egen fortælling sammen, det er (endnu) ikke tolkninger. Spørgsmål er afgørende i den sammenhæng, sæt spørgsmål til alle informationer. Alt hvad historien

giver af oplysninger, giver dig anledning til spørgsmål. Og alle oplysninger skal anvendes.

Lad os opsummere: læs nøje igennem, find din fortællelevinkel. Reducér teksten til det allermost nødvendige og byg den så op derfra, men basér al din tildigtning på facts. Fortæl ikke om overvejelser, følelser, men vis dem gennem handling. Vær subjektiv, du har kun én vinkel. Men fortæl gerne historien igen, nu blot fra en anden vinkel.

Vil du rumme begge vinkler i din fortælling, har du ingen!

Se dine tilhørere i øjnene undervejs, du kan tydeligt aflæse, hvornår de er med, og hvornår interessen slukkes. Ser du de slukkede øjne, hører de skrabende fødder: Vær konkret! Gå til næste handling!

Kvinden grebet i ægteskabsbrud

Lad os gå til en nytestamentlig tekst. Johannes 8: Kvinden grebet i ægteskabsbrud.

Jesus er (endnu engang) blevet afvist, og det er blevet et mønster for ham at trække sig tilbage til Oliebjerget. Men hans energi fejler ingenting, han står op, mens det endnu er mørkt, så han allerede ved daggry er tilbage på tempelpladsen.

"Men så kommer farisæerne med en kvinde, der var grebet i ægteskabsbrud; de stiller hende foran ham..."

Forestil dig det, helt konkret: hun er blevet grebet i et eller andet, hun har måske været i seng med en anden mand, eller hun har måske bare været anledning til andre mænds interesse. Det skulle ikke undre mig, om næsten hvad som helst kunne tolkes som ægteskabsbrud. Og så griber de hende. Dette greb, de manges mænds vold mod en enkelt kvinde, er næsten lystbetonet og er enhver kvindes uudtalte mareridt.

Vi kan igen opstille Fortælletrikanten: Gud (Jesus), Mennesket (Farisæerne), Ofret (kvinden). Spilfordelingen her er lidt anderledes end i Isakhistorien: det er ikke en overordnet Gud, der stiller opgaver til mennesker, nej det er en lærer, der ved sin blotte tilstedeværelse fremkalder afgørelser: skal hun stenes eller ej? Spørgsmålet er retorisk, for det skal hun selvfølgelig, ellers havde de jo ikke grebet hende.

Det afgørende moment i historien er, at svaret ikke gives, for der kan ikke svares ja eller nej til et lukket, retorisk spørgsmål. Men man kan lade være med at svare, og det gør Jesus. Og hvis du vil digte, så er det her, der er brug for det. Hvad sker der, når et indlysende spørgsmål ikke besvares, eller bare besvares med ligegyldig kradsen i sandet? Hvor løber al adrenalin og den un-

dertrykte forargede seksualitet hen, når tiden står stille, og man bare hører en finger gennem sandet?

Næste store moment er tidsrummet mellem Jesu svar, og indtil den første går. Hvilke tanker gør den første farisæer sig? Hvad er det for en synd, han synes han vil vedgå? Hvad er det der får ham til at vågne op fra frådende mordlyst til besindelse? Og hvad skal der til for at tale til et andet menneskes indre stemme? Da den første er gået, så går det lettere med de næste.

Også her kan du med held vælge mellem tre fortællelevinkler: Jesus', farisæernes og kvindens – helt parallelt til Isakhistorien. Kvinden er ofret, der reddes, farisæerne er mennesket med den frie vilje, og Jesus er Gud, spilfordeleren, der sætter prøver. Gå ind i dig selv, se din egen synd, og træf så din beslutning.

Jeg har i anden sammenhæng fået historien, set fra kvindens synsvinkel. Det var dybt fascinerende at høre en fortællelevinkel, hvor hun *ikke* var skyldfri, hun var også selv overbevist om sin egen synd, men hvor Jesus fritager hende for straf. Det bliver et helt nyt livskapitel, hvor skyld og straf ikke bare er koncentreret om risikoen for at blive opdaget, men hvor det er en bevidsthed om rigtigt og forkert, der bæres med ind i den måde, man former sit liv på.

Gud og Jesus

Der er stor forskel på den gammeltestamentlige Gud, der giver ordrer, og den nytestamentlige Jesus, der viser barmhjertighed. Men i fortællesammenhæng har de begge den samme funktion: at være opgavestiller, spilfordeler. Og ved at koncentrere fortællingen om denne spilfordeling, skulle der gerne opstå billeder hos tilhøreren om, *hvordan* de løser den opgave.

Skød vi en hjort? Hvis historierne eller billederne begynder at melde sig i hovedet på dig, så gjorde vi. Jeg kan kun ønske dig god fornøjelse i selskab med dine tilhørere og menneskehedens ældste medie.

Små fortællinger om det store i livet

Jesu lignelser i klassen og i konfirmandstuen

Jesus fortæller: Himmeriget ligner en købmand, der søgte efter smukke perler; og da han fandt én særlig kostbar perle, gik han hen og solgte alt, hvad han ejede, og købte den (Matt 13,45-46).

Måske er det en overdrivelse, at det virkelig er verdens mindste fortælling – lige til Guinness' Rekordbog. Men det er i hvert fald en af dem. Det er faktisk utroligt, hvor meget der bliver fortalt – om en købmand og en perle og et helt himmerige på bare 2 linjer. Jesus var virkelig en god digter og fortæller.

Eventyr og lignelser

I år fejrer vi 200 års fødselsdag for en anden god digter og fortæller. H.C. Andersen. Han kunne fortælle om en stoppenål, en vanddråbe, en skorstensfejer og hyrdinde, en klodshans og en nattergal, så de blev til levende og uddybende billeder af det liv, vi lever. Alle sagde om H.C. Andersen, at han havde en god fantasi. Det blev han glad for at høre, for det mente han også selv!

Men øjne til at se – det store i det små, det guddommelige i det trivielle og dagligdags, dem havde han ikke fra sig selv. Det erkendte han åbenlyst. Øjne til at se eventyret lånte han fra Vorherre og hans fortællinger.

Jesu lignelser

De små fortællinger, som Jesus fortalte, har man kaldt for "lignelser". Det ligger allerede i ordet, at de "ligner". Der er en sammenhæng mellem perlen og Guds himmerige, som pludselig lyser op. I lignelsesfortællin-

gen kan vi se Guds rige for os lige så tydeligt i perlen, altså forstå noget om det, vi ellers ikke lige kan se.

Men Jesus' lignelser "ligner" på en særlig måde ved at bringe tilhøreren selv i spil. Den, der lytter, kommer selv til at høre med til lignelsen og fortælle med på dens pointe. Hvad vil du gøre ved verdens vigtigste og kostbareste genstand, for det er Guds rige? Vil du give alt for den som købmanden for perlen, eller vil du bare lade andre om den? Du er inviteret til at svare. Jesus sagde det selv sådan, at når han fortæller lignelser, åbnes døren til Guds rige for den, der lytter. Vi bydes inden for i fortællingen og kan nu selv være med til at fortælle historiens pointe – ved at sætte vores fantasi i bevægelse og gå på jagt efter at opdage perlen, eventyret, Guds rige og kærlighed i alt det, der omgiver os – og så sætte det hele ind på det.

"En god fantasi", sagde man om H.C. Andersen. Og det havde han. Men selv vidste han, at Gud har mere end det. Det er utroligt at tænke på, at om det er en posedame på en bænk på gaden, en dreng, der er kommet på den forkerte side af loven, et menneske, der sidder i sin stue og synes, at han eller hun ingenting kan og lige så godt ikke kunne være her, så fortæller Gud om perlen, der er så kostbar for ham, at han sætter alt ind på at eje den – Han fortæller, så vi ikke kan være i tvivl, at det er os, han fortæller om.

Et uovertruffent formidlingsstof

Alt det er på spil i en fortælling på bare 2 linjer, som Jesus fortæller. Der er virkelig et uovertruffent formid-

lingsstof i lignelsesfortællingerne. Det gælder selvfølgelig konfirmandstuen – både til de store og de små konfirmander. Men det gælder også skolen. Ud over lignelsernes dybe betydning for kristendommen som religion har deres indhold grundlæggende præget tankesæt og samfundssyn i den kristen vesterlandske verden og sat sig spor i rigtig meget kunst og litteratur frem til i dag. Bl.a. H.C. Andersens eventyr.

Hvordan arbejdes der med lignelser?

Formål med at arbejde med lignelser er bl.a.

- at træne elevernes formuleringsevner mundtligt såvel som skriftligt
- at træne tegnefærdigheder
- at udvikle elevernes evne til at udtrykke sig dramatisk
- at fokusere på lignelsens budskab og få en dialog / en diskussion i gang og opleve, at lignelsesfortællingen har en paradigmatisk karakter, der kan give rum til mange personlige erfaringer og aktuelle fortællinger
- at opdatere, at Jesu lignelser hænger sammen med Jesus selv, hans historie og det, han stod for.

Grundspørgsmål til lignelsesforståelse

1. Sted og tid

Hvor foregår lignelsen? Hvordan ser der ud?

Hvornår? Hvilken årstid?

Hvad er rammen (fortællerammen), som lignelsen hører hjemme i?

2. Personer

Hvilke personer er der? Hvad arbejder de med? Hvad gør de?

3. Ting

Hvilke ting optræder i lignelsen? Hvilken sammenhæng hører de hjemme i?

4. Handlingen

Hvad sker der i lignelsen?

Hvor og hvordan begynder lignelsen? Hvad sker der undervejs? Hvor og hvordan slutter lignelsen?

Optræder der modsætninger i lignelsen? Hvilke? Hvad sker der med dem undervejs?

Er der overraskelser i lignelsen?

5. Lignelsens budskab

Er der nogen i lignelsen, som I synes, at I selv ligner lidt? Er der nogen i lignelsen, som I godt kunne have lyst til at spørge om noget eller give et godt råd? Hvad vil lignelsen fortælle?

Hvad vil Jesus have lignelsen til at "ligne"? Ligner den noget, I kender fra Jesus og hans liv?

Kan lignelsen fortælles, så den handler om noget, der sker i dag? Hvordan vil den lyde?

Arbejdsopgaver

1. Lær lignelser udenad og prøv at fortælle dem.
2. Tegn til lignelser. De er fulde af billeder.
3. Lav drama, film eller tegneserie til lignelser. De er fulde af dramatisk handling.
4. Skriv/fortæl lignelsen i jeres egen nutidige udgave. Brug eventuelt foto til det.

Ser du det store i det små – eller går du bare og kigger?

Zoom på lignelser og eventyr

Landsnetværket af skole-kirke-samarbejder og folkekirkelige skoletjenester har til alle landets sogne og folkeskolens 4.-6. klasser lanceret et projekt om Jesus' lignelser og H.C. Andersens eventyr i forbindelse med børnebogsfestivalen "Den gode historie – på eventyr" i efteråret 2005.

Omdrejningspunktet er Jesus' allermindste lignelser: den tabte mønt og det tabte får, surdejen og sennepsfrøet, skatten og perlen og en række af H.C. Andersens allermindste eventyr. Grundlæggende handler det om at opdage "det store i det små" i fortællingerne og i den virkelighed, de fortælles ind i. I projektet indgår en arbejdsdag i kirkerummet, hvor eleverne sendes på jagt efter, hvordan kristendommens fortælling om det store i det små er spejlet dér. Endelig sættes eleverne selv på opgaven at forme lignelser og eventyr over temaet i billede og skrift.

Nærmere oplysninger om projektet findes på Landsnetværkets hjemmeside www.skolekirke.dk

Morgensang

– at fortælle litteratur i kirkerummet

Det er en smuk sommermorgen sidst i juli. Uret viser otte. Hjerting kirkes klokke lader sine slag lyde over parcelhusene og stranden. I det lyse kirkerum samler der sig stiltfærdigt halvfjerds mennesker. Det er tid for

morgensang.

I år er det tredje år, der afholdes morgensang her på stedet. Og hvad vil så "morgensang" sige i denne forbindelse?

Forløbet af en morgensang er således, at efter at kirkeklokken har ringet solen op, lytter vi til et stykke orgelmusik. Derefter synger vi en salme og så fortæller jeg – sognepræsten – i op til en halv time. Vi slutter med et fadervor, velsignelse og endnu en morgensalme, inden organisten runder af. Det varer altså i alt omkring tre kvarter.

For dem, der har lyst og tid, er der mulighed for en kop kaffe og et stykke franskrød ovre i kirkens lokaler bag efter.

Morgensangen er en folkelig foreteelse. Det er ikke en andagt eller en slags fiskeri for at lokke folk til at gå mere i kirke. Morgensangen er et mål i sig selv. Det går ud på at være sammen fra morgenstunden og synge og ved dagens begyndelse høre nogle ord, der belyser vort menneskeliv.

Genfortælling af klassikere

Morgensangen foregår over en uge, dvs. fem hverdage. Den ligger lidt hen på sommeren, hvor folk er ved at være mætte af sol og havearbejde og har appetit på noget andet og mere.

Når jeg fortæller, har jeg indtil nu stået på kirkegulvet med et nodestativ foran mig. Det føltes rigtigt, syntes jeg, da jeg derved markerede, at det her ikke var en gudstje-

neste, men en fortælletime. Af lydmæssige grunde må jeg dog nok rykke op på prædikestolen fremover.

Hvad er det så, jeg fortæller? Ja, det første år var det fem skuespil af Shakespeare. Jeg syntes, det ville være spændende at genfortælle klassikere som Romeo og Julie, Richard d. 3., Macbeth, Kong Lear og Othello. Man refererer ofte til dem, men hvem var de. Jeg syntes især, at det ville være sjovt at genoplive historierne for folk, der kun kendte Lear som en konge på fire bogstaver i kryds-og-tværserne og Othello som en lagkage.

Jeg var selvfølgelig spændt på, hvor mange der ville ofre deres morgentimer på det. Kom der 20 mennesker, ville

Morgensangen er en folkelig foreteelse
Morgensangen er et mål i sig selv

jeg være glad. Men der kom faktisk omkring halvtreds og flere af dem sagde, at det måtte jeg endelig gøre en anden gang. En af deltagerne forærede mig endda en Othello-lagkage den sidste dag.

Krav og evner

Jeg glæder mig selvfølgelig over, at folk er optaget af fortællingerne. Men i sandhedens navn skal det siges, at jeg udelukkende har givet mig i kast med det her for min egen skyld. Det kom til mig efter en lang og hård tid med mit arbejde, hvor det stod mig klart, at nu måtte jeg lede alvorligt efter, hvad der gjorde mig selv glad – ellers ville jeg blive en glædesforladt pligtarbejder.

Da det altid har været livgivende for mig at beskæftige mig med gode historier – at læse og lytte, men også at læse højt og genfortælle – så var det nærliggende at tage fat dér. Inspirationen til at give mig i kast med denne form for morgensang fik jeg fra sognepræst Arne Ørt-

ved, der har holdt morgensang i Brande kirke fra 1986 og frem til sidste år. Et besøg i Brande kirke en morgen overbeviste mig. For projektet lå ikke uden for mine evner. Arne Ørtved var ikke var en af disse superfortællere, der kan gengive en hel roman uden manuskript og uden at sige "Øh" en eneste gang, men det viste sig, at

Det var smittende og inspirerende,
men det krævede altså ikke
superstjerne-evner

så meget var ikke nødvendigt for at skabe en god fortællertime. Kirken var stuvende fuld, som den vist har været det alle år. Men først og fremmest mødte man et menneske, der var vildt optaget af den bog, han var i gang med – som syntes det var væsentligt at gengive den. Det var smittende og inspirerende, men det krævede altså ikke superstjerne-evner. Hvilket var godt, for så fik jeg troen på, at jeg også kunne være med!

En succes-historie

Ørtved har holdt morgensang over 14 dage. Så meget vil jeg ikke sætte af, men det kommer måske en dag, når mine børn er flyttet hjemmefra! På de sytten år, Ørtved har været i gang, har han nået at genfortælle ikke så lidt: Islandske sagaer, Ringenes Herre, Dostojevskij, Willy August Linnemann, Græske myter og heltesagn, Martin A. Hansen, Tage Skou Hansen og Henrik Pontoppidan. Jeg har selv brugt Karen Blixen sidste år – en god oplevelse – og i år bliver det Selma Lagerlöf.

Også kolleger andre steder har haft held med morgensang. En kollega på Sjælland gik i samarbejde med den lokale handelsstandsforening – kirken lå lige op ad gågaden – om at afholde fortællertimer på bestemte tider og få det indført i forretningernes øvrige markedsføring. De nærmere omstændigheder er jeg ikke bekendt med, men jeg ved, at tilstrømningen var enorm.

Et rum ladet med betydning

Nogen vil måske spørge: Jamen, hvorfor afholde den slags i kirken? Er det en kirkelig opgave at afholde fortællertimer? Det kunne man jo lige så vel gøre i lokalerne eller forsamlingshuset, da det jo ikke er en gudstjeneste. Bliver kirken ikke reduceret til kultur- eller forsamlingshus?

Hertil kan jeg kun svare: Den slags overvejelser kan man altid gøre sig, men for mig lå det umiddelbart for at bruge kirken. Det er lokalt den bedste ramme og i øvrigt uden sammenligning vores bys smukkeste, mest stemningsfulde og mest betydningsladede rum. Umiddelbart kan jeg ikke se noget forkert ved at sætte vores bedste fortolkere af menneskelivets erfaringer i samspil med det rum, der har været rammen om de begivenheder, der markerede vores højeste lykke og ulykke og vores søgen efter tro og mening med livet. Tværtimod mener jeg, at det er livsoplysning i dybeste forstand. Kirkerummet taler også med, når vi lytter, og morgensalmerne og Fadervor giver også en kommentar til det fortalte.

nyt udseende nye muligheder
ny hjemmeside

Klik forbi www.kirken-underviser.dk

Hvad er en **god** bibelhistorie?

”Hvad går folk efter når de skal købe en bibelhistorie til børn?”
spurgte jeg en boghandler.

”Bogens udseende”, svarede han prompte, ”og så prisen”

Når man som forældre eller bedsteforældre, som præst, kateket eller menighedsråd i dag skal vælge en bibelhistorie til gave eller til undervisningsbrug, er der næsten for meget at vælge imellem.

Mens der i 50'erne, 60'erne og 70'erne udkom tre-fire nye bibelhistorier i hvert tiår, kom der i 90'erne op mod 20, og udgivelses-hastigheden er ikke aftaget siden. Der er således nu flere end 30 at vælge imellem når det skal være en ”hel” bibelhistorie, altså en bog med et større, repræsentativt udvalg af fortællinger fra Bibelen, såvel Det gamle som Det nye Testamente. Hvis man inddrager bøger med en enkelt bibelhistorisk fortælling i sin undersøgelse, er markedet helt uoverskueligt. At udgive bibelhistoriebøger er populært.

Der udgives bibelhistorier der er nyskrevet på dansk, og andre der er genfortalt på eller oversat til dansk, oftest fra engelsk eller amerikansk, men også fra svensk eller hollandsk. Hertil kommer genoptrykte eller reviderede udgaver af bibelhistorier der er udkommet så langt tilbage som i 1909 (Morten Pontoppidans) og 1960 (Anne de Vries'). For dem alle gælder at tekstens indhold ikke er frit opfundet, men en gengivelse af en række fortællinger fra Bibelen. De kan så være bearbejdet så de mest er til underholdning, mest til oplysning og forundring eller mest til tro. Nogle vil det hele.

Denne korte artikel sigter især på *teksten* i nogle af disse bøger – om hvad det er der adskiller teksten i den ene bog fra den anden. Tegneserier og elektroniske udgivelser er ikke inddraget.

Der skal vælges mellem mange

Det er vigtigt at slå fast at ”den rigtige bibelhistorie” findes ikke. Det afhænger af en række forhold hvilken man skal vælge.

Jeg forestiller mig i det følgende at menighedsrådet har nedsat en mindre arbejdsgruppe der formentlig inkluderer præsten, sognemedhjælperen/kateketen og andre med særlig interesse for kirkens undervisning som nu repræsentanter for ungdomskorpserne og for den lokale skoles kristendoms lærere

– dertil måske et par vordende konfirmander. Man har på det lokale børnebibliotek på forhånd hjemlånt det antal bøger der kan være tale om (se et bud på en liste nedenfor). Disse bøger har cirkuleret mellem udvalgets medlemmer, og man har sikret sig hos boghandleren eller på www.bogguide.dk at de stadig kan fås, samt hvad de koster. Et mindre problem kan være at biblioteket ikke kan skaffe de seneste udgaver. Måske kan den lokale stiftscentral hjælpe.

Den rigtige bibelhistorie findes ikke

For at gøre arbejdet overkommeligt kan man bestemme at alle forbereder sig ved at læse mindst fire beretninger, to fra GT og to fra NT. Det kunne fx være Skabelsesberetningen og fortællingerne om Josef samt lignelsen om den fortabte søn og påskefortællingerne. Disse beretninger er så grundlaget for den drøftelse der skal finde sted: *Hvilken eller hvilke bøger skal vi vælge her hos os?* Og det behøver bestemt ikke ende med den eller de samme bøger i et stort forstadssogn til København og et lille landsogn i Jylland – eller dets nabosogn.

I baghovedet mens man arbejder, kan man samtidig have sognets pædagogiske bibliotek: Måske eger en bog sig til at låne ud til dåbsforældre eller konfirmander. En anden bog kunne være en særdeles nyttig håndbog for kirkens undervisere – det gælder fx *Familiebibelen* fra Det danske Bibelselskab der foruden et stort antal bibeltekster rummer et sandt væld af baggrundsinformation. Eller den knap så overvældende *Børnenes illustrerede Bibel* af Selina Hastings, genfortalt af Ebbe K. Reich. Behovet for viden på alle niveauer synes jo at være meget stort. Også Fredericia-forlagene har en bog af denne type: Korskærs Juniorbibel, der genfortæller beretningerne kort, men med mange realkommentarer.

Spørgsmål kan være en hjælp

Et ark med spørgsmål har på forhånd været uddelt til udvalget. Det første man må gøre sig klart, er: Hvilken *aldersgruppe* skal bogen rette sig mod, små børn, større børn, unge og/eller deres forældre? Skal den være mest til underholdning, til oplysning, til forundring og/eller til tro?

Derefter kan flg. otte spørgsmål overvejes i forhold til den pågældende aldersgruppe:

1. Hvad mener du om bogens *indbinding* og *format*? Er begge dele egnede og holdbare?
2. Hvad mener du om bogens *titel*, *forside* og øvrige *illustrationer*? Støtter de den fremstilling af Bibelen som du gerne vil fremme?
3. Læs bogens *forord* hvis den har et. Se både på *hvad* der står og *hvordan* det står. Hvis man ikke bryder sig om forordets tone og/eller indhold,

bryder man sig måske heller ikke om selve bogen.

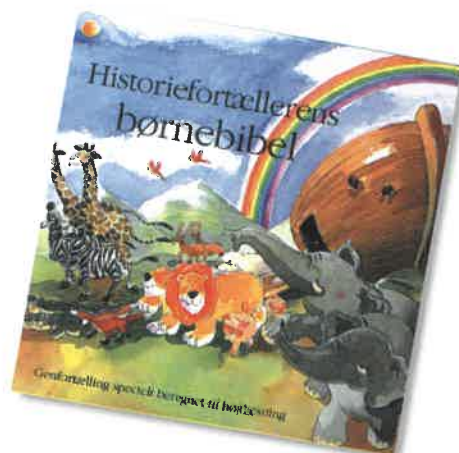
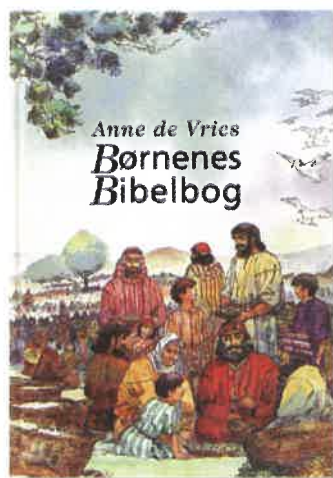
4. Hvordan er bogen *at finde rundt i*? Er der gode registre? Skal der være henvisninger til hvor i Bibelen man kan finde den enkelte fortælling?
5. Kan man mærke på sproget eller på andre træk at bogen er *oversat*? Er der direkte *forkert* eller *klunget* sprog?
6. Hvad mener du om tekstens *måde at fremstille tingene* på? Er den ligefrem? Er den alvorlig? Vil den mane til frelse? Skal den det? Er der knyttet kommentarer til, fx forklarende eller moralske?
7. Hvordan er sprogets *forhold til det bibelske sprog*? Er det Bibelens eget sprog? Er der stor forskel? Skal/må der være det?
8. Hvad mener du om *sprogets forhold til et nutids-sprog*? Er sproget forståeligt for børn/unge/voksne? Er det (for) moderne? Er det snakkende? Gammeldags? Kedeligt?

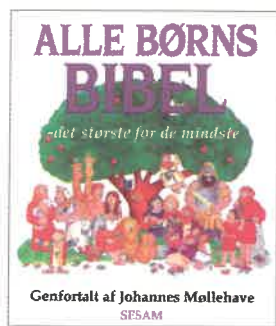
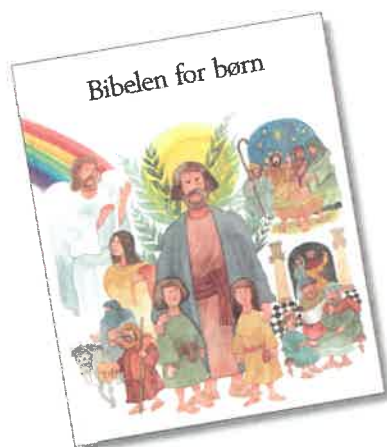
Hvad er godt sprog?

Nogle få korte kommentarer til *de fire sidste spørgsmål* på min liste:

Skal bogen være forfattet på dansk? Er der noget i vejen med en oversættelse? Det kommer naturligvis an på *hvordan* den er oversat.

Det er sjældent man finder direkte forkert sprogbrug i en bibelhistorie. Men det sker: I Felicity Hendersons *Børnenes Billed-Bibel* (oversætter ikke angivet) står der i skabelsesberetningen om Gud at "så delte han himlen

foroven og jorden forneden" Nej, Gud delte hverken Himlen eller Jorden." Lyt", sagde Jesus. Nej, han sagde "Hør!" Der er givetvis tale om ubehjælpssomme oversætterfejl.

Hovedlands flotte nye bibelhistorie er oversat af digteren Pia Juul – en god idé at bede en digter om det. Bogen rummer bl.a. hele uddrag af Bibelen, bl.a. Davids salme 8. Den har Pia Juul nyoversat fra den engelske *Good News Bible*. Det er således ikke den udgave af salme 8 der står i vores bibeloversættelse fra 1992. Burde det være det? Eller er det tværtimod godt med en anden oversættelse end den vi kender?

I Bibelen står der om Paulus og Silas' fangevogter i fængslet i Filippi at "han og hele hans husstand jublede over at være kommet til tro på Gud". Det gengives i Anne de Vries *Børnenes bibelbog*, oversat af Georg S. Geil, sådan: "Da ville fangevogteren også tro på Jesus og blive frelst." For så vidt samme indhold, men en anden sprogtone, og man må gøre sig klart om det er den man ønsker.

Hvor børnevenlig skal bogen være?

Kan man fortælle bibelhistorie på et børnevenligt, underholdende sprog? Det kan man – Bob Hartman gør det fx i *Historiefortællerens børnebibel* i Søren Hestbæk Sørensens oversættelse. I skabelsesberetningen undgår han fx ordet at skabe: "Gud brugte ikke sine hænder eller maskiner af nogen slags. Han talte bare. Han sagde: "Jeg ku' godt tænke mig noget lys." Og så var der lys." – Det er dog svært at gøre fx fortællingen om Jesus på korset børnevenlig og underholdende og samtidig bevare dens storhed: "En tyv, som hang ved siden af ham,

var bange. Men Jesus talte til ham, så han fik det bedre". Sikkert. Men hvad bliver der af det paradys Jesus så storslået lover røveren?

– Et knap så dramatisk eksempel: I Arne Munks *Min første bibel*, genfortalt fra engelsk, lader han Jesus sige til synderinden: "Farvel og hav det godt" i stedet for "Gå bort med fred." Kan sproget i det hele taget blive for dagligdags? Eller handler det frem for alt om at bogen bliver læst?

Hvad svaret nu er på de spørgsmål, så er det værd at huske at sproget ikke blot er en tilfældig klædedragt som man kan give en handling på – det er selve fortællingen.

Centrale replikker bør være gengivet som direkte tale. I Bibelens skabelsesberetning skaber Gud verden ved markante replikker som "Der skal være lys". I *Carlsens store Børnebibel*, oversat af Alice og Iver Larsen, er den replik gengivet som at "så sagde Gud, at lyset skulle komme og jage mørket væk". Bogen har ellers mange replikker med, ofte gode, let moderniserede gengivelser af bibelske som når Jesus siger "Kom ned, Zakæus. Jeg vil gerne spise til middag hos dig i dag."

Det gælder en række af de oversatte eller genfortalte bøger at fordi teksten skal passes ind på den plads der er mellem billederne, bliver lange fortællinger kun resumeret, mens kortere fortællinger får rigelig plads. Som når skabelsesberetningen i Anne de Graafs *Børnebibelen*, oversat af Trine Tøndering, presses ned til et kort resumé, mens den lille fortælling om stormen på søen giver plads til opfundne replikker hvor disciplene diskuterer vejret inden de sejler ud. Det svækker disciplenes centrale replik, nemlig deres forundrede: Hvem er dog han?

Tolv meget forskellige

Den følgende liste (der sagtens kunne udvides til det dobbelte) omfatter 12 meget forskellige bøger, både med hensyn til aldersklasse, teologi og sprogbrug. Man skulle altså mellem dem kunne finde hvad man søger.

(1992-oversættelsen):	<i>Bibelen. Udvalgte fortællinger.</i> Det danske Bibelselskab. 2004 (1992)
de Vries, Anne:	<i>Børnenes Bibelbog.</i> Overs. af Georg S. Geil. Lohse 1999 (1960)
Lindhardt, Tine (genf.):	<i>Sesams børnebibel.</i> Org. Pat Alexander. Sesam 2004. (1998)
Munk, Arne (genf.):	<i>Min første bibel.</i> Org. ? Sesam 2003 (1983)
Møllehave, Johannes (genf.):	<i>Alle børns bibel – det største for de mindste.</i> Org. James R. Leininger. Sesam 2004 (1991)
Møllehave, Johannes (genf.):	<i>Børnebibelen.</i> Det danske Bibelselskab 2005 (1996)
Møllehave, Johannes (genf.):	<i>Min allerførste bibel.</i> Org. Mack Thomas. Sesam 2005 (1995)
Seidelin, Anna Sophie:	<i>Hjemmenes Billedbibel.</i> Lademann 2002 (1973)
Schrøder-Hansen, Ingrid:	<i>Bibelens historier.</i> Bd. 1. Det gamle Testamente. Bd. 2. Det nye Testamente. Gyldendal 2003 (1999)
Sørensen, Bodil Busk:	<i>Skolebibelen.</i> Religionspædagogisk Forlag 2000
Ågård, Erik og Anna M.:	<i>Bibelen for børn.</i> Org. Karin Andersson m.fl. Materialecentralen/Rel.pæd. Center 2004 (1999)
Watts, Mary:	<i>Hovedlands Bibel for børn.</i> Overs. af Pia Juul. Hovedland 2004

Som det fremgår, kan arbejdet med at vælge sagtens tage flere møder. Til gengæld har man så drøftet et af de væsentligste spørgsmål i sognets pædagogiske arbejde:

Hvordan skal vi videregive evangeliet til børn, unge og voksne når det skal være i bogform?

Undervisningsmaterialer

Con Dios

elevhæfte 138,- kr.

Materialet lægger vægt på, at konfirmanden bliver involveret i og fortrolighed med den kristne børnelærdom på en anden måde end gennem kundskabsformidling. Der stilles mange spørgsmål til konfirmanderne, der kræver stillingtagen.

Herre hør vor bøn

298,- kr.

Et materiale om Fadervor for konfirmander. Med udgangspunkt i den tyske religionspædagog, Ingo Baldemanns, pædagogik hvor mad starter med ordene, og gennem associationer og sproganalyse arbejder sig frem til en mening, bearbejdes bønnerne i Fadervor.

Det bedste er Gud!

konfirmandens bog 138,- kr.

Et materiale for udviklingshæmmede konfirmander. Der er ikke brug for mange tanker og ord. Derimod er der brug for konkret handling i undervisningen, så konfirmanden kan se og mærke Gud.

Religion for alle

148,- kr.

Bogen henvender sig til skole-kirke samarbejder og til andre med interesse for pædagogik i religionsmødet. Omdrejningspunktet er en fastedug med temaet frigørelse og befrielse. Fastedugens illustrationer beskriver forskellige sider af livet, og indbyder til en samtale religionerne imellem.

Aros

Læs mere og bestil på
www.arosunderviser.dk ☎ tlf 36 44 45 80

Hvem er jeg?

Livshistorien set i lyset af metahistorierne

Fortæl mig din livshistorie, og jeg skal sige dig, hvem du er. At beskæftige sig aktivt med livshistorien er ikke en harmløs dvælen ved minderne, men det kan tværtimod være en vej til større accept af vores personlighed og en dybere forståelse af vores tro og identitet. For de allerfleste findes livshistorien ikke som en bevidst bearbejdet historie, men den lever sit eget stille liv i erindringen hos den enkelte. Kun "De kendte" opfordres til at skrive biografier, hvor de i en redigeret form indvier os i deres politiske eller kunstneriske karriere.

Vi lever i en zapperkultur, hvor der ikke er mange fællesskaber, der giver plads til livshistorien. På sygehuset er livshistorien reduceret til at være sygehistorien, anamnesen som den kaldes. Og det er oplagt, at hvis kirken gerne vil stå stærkt i et menneskes liv, så må kirken signalere, at der er tid og rum til, at du fortæller fra din livshistorie. Det bliver i de kommende år vigtigt at kaste lys over, hvorfor livshistoriefortælling er en vigtig ressource i menneskers liv og i kirkens liv, og hvad det kan bruges til.

Livshistorien mellem sandhed og digtning

Det kan ikke lade sig gøre at fortælle om sit liv, uden at fortællingen bliver farvet. For vi forstår ofte ikke, hvorfor det gik, som det gik. Hvorfor droppede jeg ud af min uddannelse? Hvorfor løb jeg ind i en skilsmisse? Hvorfor blev kirken aldrig et sted for mig eller hvorfor blev kirken et vigtigt sted for mig? Svend Bjerg siger, at med fortællingen om mig selv er det som at prøve tøj. Er jeg til den blå eller den røde farve i dag? Vi bliver

ved med at afprøve stumper af fortællinger, indtil vi finder det "tøj" – den fortælling som passer. Det er ikke fordi, vi bevidst vil lyve, men vi redigerer og "digter" på historien, fordi vi gerne vil se os selv i et bestemt lys i forhold til kollegerne, børnene, veninderne eller de professionelle. Farvningen af vores historie påvirkes af, hvem vi fortæller til, og hvad vi gerne vil have de andre til at forstå. Farvningen kan være, at vi vil underholde, informere, retfærdiggøre os, få anerkendelse, formidle et budskab, begrunde et krav, give et eksempel til efterfølgelse, belære eller at give den anden del i glæde eller sorg. I sjælesorgen bliver det meget afgørende, at vi hjælper den enkelte til at få øje på det prisme, han ser sit liv igennem. For den fortælling der blev fortalt er vel nok sand, men er den sand nok? For var faderen så streng som du siger, eller er der konkurrerende fortællinger, der kan være med til at tegne et andet billede af faderen. Max Frisch siger "Ethvert menneske opfinder før eller senere en historie, som det derefter ofte under store ofre holder for at være dets livshistorie". Livshistorien kan let blive en spændetrøje, for hvis din fortælling bliver fortællingen om det uelskede barn/ det usete barn, så er der meget, der ikke kan lade sig gøre. Der er mange ting, som det uelskede barn ikke kan. Jeg taler ikke for, at vi skal forsøge at ændre på fortiden, men i sjælesorgen bliver det afgørende vigtigt at få øje på, at vi har mulighed for at se på personer og begivenheder gennem andre棱镜, end dem vi indtil nu har haft til rådighed. Og at det ofte er muligt at opsøge vidner til mit liv, som kan være med til at nuancere og korrigere mit billede af mig selv og virkeligheden.

Fortiden lammer nutiden eller giver den vinger

Vi tænker, at fortiden er et afsluttet kapitel, men det er den ikke. Fortidens hændelser kan man selvfølgelig ikke lave om på i deres fakticitet, men indstillingen til fortiden kan ændre sig, og dermed ændrer virkningshistorien sig. Det kan godt være, at jeg i mit liv må forholde mig til, at jeg er et skilsmissebarn, men det afgørende bliver at finde frem til, om jeg er et elsket eller et uelsket skilsmissebarn. Den enkelte skal anstrenge sig for at finde frem til de tider og steder i livshistorien, som måske er skjult bag andre historier ofte "vrede" eller idylliserende historier. Idet jeg fortæller fra fortiden, så fylder jeg nutiden med berigende eller belastende erfaringer, fortiden lammer nutiden eller giver den vinger.

Livshistorien og metahistorierne

Det enkelte menneske har brug for at spejle sin fortælling i fortællinger, der er større end det selv. Der ligger en stor befrielse i at kende 2. verdenskrigs historie, hvis grunden til, at jeg ingen far har, er, at han døde i Ryvangen kort tid før befrielsen. Historien er en metahistorie, det er en større historie end min egen historie. Men der findes mange store fortællinger, musikhistorien, kunsthistorien, litteraturhistorien, den politiske historie, kulturhistorien, slægtens historie og kristendommens for-

Metahistorien giver den enkelte et andet prisme at se sit liv igennem

tælling. Alle disse historier rummer kraft til at kunne være med til at forløse dele af min identitet. Nogle af disse store fortællinger væver sig ind i hinanden. I Isabel Allendes roman *Åndernes hus* må Claras barnebarn Alba skrive sin slægtshistorie, sin livshistorie ned i 3 generationer for at finde ud af, om hun skal hævne den uret, der er blevet begået imod hende. Hævnen vil i sidste ende også ramme morfaderen, der har været med til at vælte socialisten Salvador Allende og bringe militærjuntaen til magten i Chile. I koncentrationslejren har hun været udsat for tortur og voldtægt, er barnet hun venter et voldtægtsbarn, eller er det kærestens barn? Skal hun gå efter hævn eller forsoning? Alba vælger forsoningen, præget som hun er af kristendommen som metahistorie. Religionens fortælling er den mest omfattende metahistorie som findes i en kultur, den er indko-

det overalt. Men vi må erkende, at kristendommen ikke længere er den eneste religiøse metahistorie i Danmark, vi bliver nødt til at forholde os til islam som metahistorie, for at kunne skabe dialog og forståelse.

Kristendommen som metahistorie

Hvordan bliver der en forbindelse mellem mit liv, min livshistorie og så kristendommens fortællinger? Det må der arbejdes på både indenfor det religionspædagogiske og det sjælesørgeriske område. I sjælesorgen sker det, når kristendommens store fortælling "tager over", der hvor jeg ikke ved, hvad der skal siges om mig selv i morgen. Når livet ligger i ruiner og jeg ikke kan holde fast på, hvem jeg selv er. Da låner jeg fra den kristne metahistorie en fremmed fortælling, og jeg vælger at gøre den til min. Kristendommens metahistorie siger, når alt håb er ude, at der er et håb, og når jeg siger, at jeg ikke kan mere, at der er en ny begyndelse. Eller når jeg siger, at dette er utilgiveligt, at tilgivelse er der som en mulighed. Metahistorien giver den enkelte et andet prisme at se sit liv igennem.

Om trosbiografier og om at integrere det mislykkede

På højskolen afholder vi kurser i samarbejde med Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer.

I denne sæson vil jeg lade kursisterne arbejde med deres trosbiografier i grupper. Det tror jeg vil skabe ny energi i menighedsrådsarbejdet. Vi er så vant til at lave afstand til hinanden ud fra de forskellige kirkelige tilhørsforhold, men i dag må vi erkende, at der er brug for at tale dybere om, hvordan vi tror, hvis vi vil være kirke til tiden.

Et endnu større perspektiv åbner sig, hvis der efterfølgende bliver mulighed for at arbejde videre med hvordan livshistorie, tabshistorie og troshistorie hænger sammen. Der skal mod til at integrere det modsætningsfyldte og det mislykkede i vores livshistorie, og der skal mod til at se vores tabshistorie i øjnene. Hvis vi ikke forbinder livshistorie, tabshistorie og trosbiografi med hinanden, så harmoniserer vi livshistorien, så den ser pæn ud, og trosbiografien går i stå, så troen bliver fremmed for det levede liv. Der hvor livshistorie, tabshistorie og trosbiografi væves sammen, der vokser indsigt i hvem Gud er, og hvilke gudsbilleder der er til rådighed, og troen bliver en altomfattende tro. Det er på tide, at det bliver legitimt at tale åbent om troen mennesker imellem – også i kirken.

Boganmeldelser

**Alle kan fortælle en historie
– guide til historiefortælling,**

Bob Hartman

Unitas Forlag 2003

158 sider

”Jeg kan ikke huske, hvornår det for alvor begyndte”, indleder Bob Hartman sin bog. Til gengæld kan han huske mange træk fra sit liv med fortællegenren, og dem giver han så videre til os. Det er ikke den ringeste måde at begynde en fortælling eller en bog på: at berette om et omfattende emne ud fra sine egne erfaringer med det. Bob Hartman er præst, og han opdagede tidligt, at brug af fortællinger i prædikener virkede godt. Så hvad var mere oplagt, end at han opdyrkede denne metode og samtidig overvejede sine virkemidler. Dem giver han os så lov til at se på, og derefter giver han på ca. 70 sider et lynhurtigt fortællekursus, der gennemgår en fortællers virkemidler, krydret med små personlige oplevelser. Ofte drejer han emnet ind på de bibelske historier, som er hans særlige arbejdsområde.

Bob Hartman er en iverig og produktiv fortæller, og den sidste halvdel af bogen indeholder en række eksempler på hans egne fortællinger, bl.a. også nogle bibelske genfortællinger. De er holdt i en frisk stil, der ind imellem er så bramfri, at det kan opfattes som plat. Som i genfortællingen af den fortabte søn, hvor den grædende søns udmelding om, at han ikke fortjener at være søn, mødes med den prosaiske besked: ”Hold nu op med det sludder... Du er min søn, Du vil altid være min søn, og jeg er så glad for at have dig tilbage” (s. 86). Eller når den ældre broder råber: ”Det her er bunduretfærdigt... (s.87)” OK, det kan dreje sig om oversættelsen fra engelsk til dansk, men alligevel... Der er dog ingen tvivl om, at Bob Hartman er en underholdende fortæller, så hans bog er letlæst uden dog at være letkøbt. Han over-

vejer som sagt sine virkemidler undervejs. På side 82-83 opsummerer han i punktform en del af sine gode råd: brug fantasien, hav øjenkontakt med publikum, øv dig på forskellige stemmer og ansigtsudtryk, få publikum med, overvej historiens sted, personer og hovedproblem, brug gentagelser osv.

Bogens 158 sider er små sider, så de kan hurtigt læses igennem.

Det kan være en god bog, hvis du vil i gang med at fortælle, men prøv at læse andre bøger om emnet også...

At fortælle historier

– i juraen, i litteraturen og i livet

Jerome Bruner

Alinea 2004

144 sider

Jerome Bruner er en 90-årig amerikansk jura-professor, der i sit liv har beskæftiget sig intenst med meget andet end selve juraen: kognitiv videnskab, uddannelsesteori m.v. I denne bog gør han opmærksom på, hvor afgørende historier er for vores selvforståelse, og på hvor mange områder, fortælling rent faktisk indgår. F.eks. er historiefortælling en vigtig del af en retssag! Eller rettere: det drejer sig for retten om at finde ud af, hvilken version af virkeligheden, hvilken af de mulige historier, der er den rigtige (s.46). Bruner giver en række konkrete eksempler på fortællingens funktion i retssalen og trækker også en række litterære eksempler frem, der illustrerer fortællingens mangesidede funktioner. Bruner skriver klart og næsten underholdende, og han giver 12 gode råd til de elementer, en fortæller bør lade indgå i en historie: plot, hindringer, allierede, udvikling

af figurene osv. (s. 85), ligesom han i 12 slagord (s. 84) sammenfatter sine pointer om "den narrative dannelse af selvet" – vi fortæller os frem til det, vi er eller rettere: bliver (samtidig med at vi er, hvad vi fortæller!). Hvorfor fortællinger? spørger Bruner og svarer sig selv: "selv om fortælling er en af vore åbenbare fornøjelser, er den også en alvorlig sag" (s. 103). Bl.a. af den grund, at kendsgerninger ikke kan skilles fra fortællingerne om dem (s. 121). Et eksempel: Det kan ske, at læger ganske vist noterer patienters puls, blodtryk, temperatur osv., men glemmer at bemærke, hvad patienterne undervejs fortæller dem om deres sygdom. Et medicinsk program, der lagde vægt på det sidste, reddede rent faktisk menneskeliv. Patienternes fortælling var vigtig, for, som en læge udtrykte det: "Et liv er ikke notater i en journal" (s. 122). Fortællinger er altså ikke kun med til at "danne selvet", men kan også redde "selvets" fysiske overlevelse! Læs bogen, den er informerende og underholdende på samme tid. Vise ord af en alsidig og indsigtfuld videnskabsmand, der ikke er bange for at "popularisere"!

Den bibelhistoriske fortællings

sprogbrug

Edith Aller

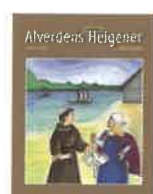
Ph.d.-afhandling, bind 1-2

Danmarks Pædagogiske Universitet
2003

302 sider + 244 sider (bilag)

I 1995 udgav Edith Aller "Fortællebogen. I fortællingens univers. Fortælling som undervisningsmetode". Den var især rettet til lærere i skolen, men i princippet anvendelig for alle, der vil fortælle. Det er stadig en glimrende introduktion til fortællingens teori og praksis, endda med fortælleplaner, også for en række bibelske historier. Nu er Edith Aller så gået i dybden med en enkelt fortælling, nemlig syndflodsfortællingen (Noas ark). "Den bibelhistoriske fortællings sprogbrug" er en Ph.d.-afhandling i to bind (bind to er bilag). Efter en grundig teoretisk indledning – en "sammenlignende tekstlingvistisk analyse...med særligt henblik på teksternes kohærens, kohæsion og funktion og disses forholds betydning for modtagerreguleringen", bind 1, side 3) – analyserer hun 11 versioner af syndflodsfortællingen, 9 ældre og nyere bøger samt 2 mundtlige forløb. Genfortællingerne bærer på mange måder præg

af deres tid; Edith Aller taler om otte "parafrasetyper" – en fortælling kan være handlingscentreret, forklarende, fortolkende, modtagervennlig, tillempet, refererende, litterær eller loyal. Eller lidt af hver (bind 1, s. 282). Selv om afhandlingen i sagens natur er meget teknisk og "tør", er afhandlingen bygget så klart op, at det er til at finde rundt i den. Fx karakteriseres to kendte nye bibelhistorier, Bodil Busk Sørensens "Skolebibelen" og Ingrid Schrøder-Hansens "Bibelhistorier". De er begge to "loyale" mod originalfortællingerne (bind 1, s. 266), men mens den første er informerende, kundskabsmeddelende (s. 263), er den sidste ud over det informerende også meget engageret/engagerende, ja der er nærmest tale om en "genopførelse" af indholdet (s. 257). Edith Aller sætter teksterne ind i deres tidslige og sociale sammenhæng og får bekræftet, i hvor høj grad genfortællingerne afspejler deres egen tid (s. 268). En fortælling vender altså begge veje: den afslører, hvem fortælleren er, men omvendt har fortællingen inden da sat sit stempel på fortælleren, gjort fortælleren til det, han/hun er. Derfor er fortælling vigtig den dag i dag. Som Edith Aller siger i "Fortællebogen": "Om den sande fortælling gælder det at det at fortælle er at forholde sig til tilværelsen på en måde så der fremstår mening af kaos." (s. 14).

Alverdens Helgener

Anna Dunér. Oversættelse: Werner
Fischer-Nielsen

Unitas Forlag 2005

80 sider

I en luthersk kirke som vores rejser vi uvilkaarligt børster, når vi hører ordet helgener. Opgøret med den vildtvoksende helgendyrkelse på reformationstiden sidder dybt i os. Det bliver ikke bedre af, at vi også betragter helgenlegender som ukritisk, overtroisk skønmaleri af mere eller mindre historiske personer. Når der i de senere år udgives bøger om helgeners liv og levned hænger det ikke sammen med en katolsk offensiv, og det er heller ikke – kun – udtryk for økumenisk sindelag. Nej, årsagen må nok snarere hentes i den udbredte interesse for fortælling, ikke mindst for livshistorier. Når vi fortæller livshistorie for hinanden, har det et autentisk præg. Livshistorien binder ikke tilhøreren, men orienterer og engagerer ham – fortæller og tilhører har i fortællingens situation et frit, men engagerende forhold til hinanden. Livshistorier er anskuelige og kan som

enhver fortælling gengive komplekse sammenhænge, så det både står klart og levende for os. Jeg husker fra min egen barndom – og den er efterhånden langt væk – hvordan skolens lærere brugte livshistorier i adskillige fag, især naturligvis dansk, historie og kristendomskundskab. Den undervisningsform visnede hen i 1970'erne, men blev vakt til live igen i 1980'erne. Både i skolen og i kirken. I konfirmationsforberedelsen har det nok hele tiden været almindeligt, at præster genfortæller træk af kirkehistoriens eller salmebogens livshistorier: Luther, Grundtvig, Brorson osv. Men det, der i katolsk sammenhæng kaldes "helgener", er en ganske bestemt – og ganske omfattende – personkreds. I denne bog er samlet 15 biografier af kendte og mindre kendte "helgener". Da bogen er skrevet i Sverige, er der et par helgener med, som danskere ikke er så fortrolige med. Hver helgen karakteriseres i oversigten sådan, at læseren kan se, hvad formålet med netop denne livshistorie er: Nikolaus af Myra er "den rigtige julemand", Frans af Assisi er "tiggeren som elskede naturen" og Ansgar er "munken, som kom til vikingerne". Der er også smuttet et par helgener med, som jeg aldrig selv ville "røre med en ildtang", f.eks. jesuitterordenens stifter, Ignatius af Loyola. Men OK, her er en kort helgenbiografi, som både kan være inspiration for fortælleren, stof til højt-læsning og til læsning for interesserede børn og unge.

Det bedste er Gud
– konfirmandundervisning for
psykisk udviklingshæmmede
Steen Skovsgaard og Michael
Østergaard Jensen
Underviserens bog (48 sider) og
Konfirmandens bog (64 sider)
Aros Underviser, 2004

Der er ikke tænkt på specialundervisning i den kongelige anordning om konfirmation. Underviseren må selv finde på noget! Det handler derfor om at indsamle baggrundsviden og ideer til lige netop den type udviklingshæmmede konfirmander, det drejer sig om. Disse to bøger, underviseren og konfirmandens bog, giver – ligesom Birgitte Arffmanns "Min kirkebog" – derfor kun forslag til noget, som kan bruges til de konkrete konfirmander, der skal forberedes. Måske. For undervisningen skal netop tage udgangspunkt i konfirmanderne. "Det bedste er Gud" er en kortfattet undervisnings-

bog, men den indeholder både værdifulde didaktiske overvejelser og mange konkrete forslag. Bogen har en glad, optimistisk tilgang til opgaven, der virker smittende og opmuntrende på læseren. Succeskriteriet for undervisningen er "glade børn" (s. 14). Formålet med det alt sammen er ganske ambitiøst: "Konfirmanderne skal – sammen med underviserne – se Gud!" D.v.s. at møde Gud tydeligt og umiddelbart. Som det var sket for den handicappede konfirmand, der karakteriserede konfirmationsforberedelsen med ordene: "Det bedste er Gud!" (s. 7-9). De 15 undervisningsforslag peger på brug af enkle materialer: byggeklodser, fyrfadsllys, sten, lerklumper, vattotter, karse, solsikker osv. og samler sig om få, men centrale bibelske tekster: skabelsen, Jesu fødsel, lignelsen om sædemanden, påsken mv. Det anbefales at bruge kirkerummet og lægge vægt på sanserne, ikke mindst musikken. Vi får også at vide, hvordan en konfirmationsgudstjeneste kan foregå, sammen med et par forslag til, hvordan konfirmationen kan følges op. I elevbogen er der illustrationer af Arne Haugen Sørensen til de bibelske tekster, der bliver foreslået i underviserens bog. Jeg synes, de virker fejlanbragt, ikke mindst, fordi de rå, skitseagtige billeder har en helt anden karakter end Torkild Skovs klare, barnlige illustrationer til elevbogens salmer. Selve ideen med illustrationer til salmerne er dog udmærket, og det er en fin afrunding, at bogen på de sidste sider viser Fadervor med tegnsprog.

Alt i alt er det et meget værdifuldt og opmuntrende undervisningsmateriale, de to forfattere har givet konfirmandunderviserne. Det falder på et tørt sted.

Annorlunda men lika
Konfirmander med särskilda behov
Urban Engvall (redaktør), Margareta
Hemström (udgiver) m.fl.: Mitt i församlingen, Uppsala 2003 (128 sider)
Kan bestilles på postadressen
mif@svenskakyrkan.se

Konfirmationsforberedelse for udviklingshæmmede kræver god forberedelse og varieret indsats. Vores skandinaviske søsterkirker har længe arbejdet seriøst og alsidigt med denne særlige undervisning, og meget af det kunne være af interesse for danske undervisere. Dette nye, store svenske temahæfte burde læses af alle præster, der arbejder med udviklingshæmmede. Eller

har konfirmander med andre handicaps, som svenskerne kalder "funktionshæmning". Men handicappet kan være på begge sider i en undervisningssituation. I et af hæftets kapitler nævnes mennesker, der stammer, og om det siges: "Det at stamme er en funktionshæmning – men det beror på omgivelserne, om det også skal blive et handicap!"

Hæftet indeholder en lang række refleksioner om funktionshæmning af forskellig art, mest i forbindelse med eksempler fra praksis. Vi hører om konfirmandlejligheder, Aspergers syndrom (hvad stiller man op når en konfirmand kaster nodestativet i hovedet på underviseren?), integrering på godt og ondt, hvordan konfirmationen indrettes efter konfirmandernes forståelse og situation osv.

Bogen slutter med nogle faktuelle kapitler om love og regler i samfund og kirke vedrørende arbejdet med børn og unge, der har "særskilda behov".

En inspirerende og erfaringsmættet bog med gode tanker, som også vi på den anden side af Sundet kunne dele!

Min kirkebog

Et materiale til den kirkelige undervisning af udviklingshæmmede konfirmander

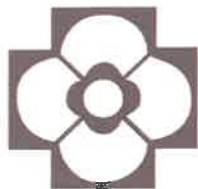
Birgitte Arffmann

Underviserens mappe (197 sider) og konfirmandens mappe (12 sider + 50 plast-lommer)

Religionspædagogisk Forlag 2004

Birgitte Arffmann forfattede i 1995 et konfirmandmateriale, beregnet på udviklingshæmmede, med navnet "Vi går til præst". Materialet "Min kirkebog" af samme forfatter følger nu op med et gennemarbejdet, smukt materiale i to store ringbind. Den erfarne forfatter indleder fornuftigvis med at henvende sig til de ganske mange præster, der hvert år begynder på bar bund med konfirmationsforberedelsen af udviklingshæmmede. De didaktiske overvejelser begynder med at stille det

provokerende spørgsmål: "hvorfor skal vi konfirmere udviklingshæmmede – kan det nu betale sig?". Selvfølgelig skal alle døbtte have mulighed for at blive konfirmeret, svarer forfatteren på sit eget spørgsmål, det står overhovedet ikke til diskussion. Kirkens opgave er ikke at spørge om udviklingshæmmede skal til konfirmationsforberedelse, men at finde ud af, hvordan de skal undervises. Det første, den enkelte præst så må gøre, er at finde ud af, hvad udviklingshæmning i det hele taget er, og hvilken type udviklingshæmmede, der i det enkelte tilfælde skal forberedes til konfirmation. Præsten har ganske vist ansvar for konfirmationsforberedelsen, men kan og skal ikke være alene – forældre, kirkepersonale (og dermed menighedsråd) skal på banen som ressourcepersoner. Rammerne for undervisningen skal også være i orden. Med hensyn til indholdet giver Birgitte Arffmann gode forslag til 28 lektioner med konfirmanderne. Til hver lektion gives et forslag til en nytestamentlig beretning, et konkret tilknytningspunkt ("dagens gætteting"), salmer og diverse metoder og materialer: fortælling, dramatisering, film, bordspil, billedbetragtning m.v. Hver lektion præsenteres efter en fast disposition: overvejelser, forberedelse, rekvisitter, traktement, dagens gætte-ting, salmeforslag osv. Til sidst bringes en værdifuld litteraturliste. I mappens anden del finder vi materiale, der efterhånden vil kunne flyttes over i konfirmandens mappe: Tekster med fader- og trosbekendelsen, derefter farvelagte og ikke-farvelagte blade med bl.a. de bibelske tekster, der hører til de enkelte lektioner og til sidst teksterne til 25 salmer. En stor del af materialet i de to mapper kan desuden udskrives fra en vedlagt cd-rom. Maria Bramsens tegninger er særdeles smukke og indbyder til gode samtaler - og til farvelægning. "Hold humøret højt!" siger en af overskrifterne i underviserens mappe, og det må virkeligt siges, at med dette materiale er der givet råstof til både underviserens mod på opgaven og den velgenemtænkte, konkrete udformning af konfirmationsforberedelsen af udviklingshæmmede.

TEOLOGISK PÆDAGOGISK CENTER LØGUMKLOSTER

(Præstehøjskolen/Folkekirkens Pædagogiske Institut)

Kirkeallé 2 • DK-6240 Løgumkloster • Telefon 74 74 32 13 • Telefax 74 74 50 13

E-mail: tpc@km.dk

Hjemmeside: www.locus-dei.dk

Oplysninger om program og om de enkelte kurser fås ved henvendelse til TPC.
Ansøgningsfrist: 3 måneder før kurset.

Vandring. 7. europæiske bibliodramakonference (41a/05)

For præster, sognemedhjælpere og andre interesserede

Ved Det europæiske Bibliodramanetværk og Bibliodramaforening i Danmark

- 16.-20. juni 2005 på Diakonhøjskolen i Århus

Båringmødet. Ånd og virkelighed (42/05)

For religionslærere, præster, sognemedhjælpere, seminarlærere, studerende og andre interesserede

Ved rektor Eberhard Harbsmeier og Båringudvalget

- 24.-27. juli 2005 på Løgumkloster Refugium

Indledende konfirmationsforberedelse, begynderkursus, 1 (49/05)

For præster, sognemedhjælpere og andre undervisere i kirkelig undervisning, samt lærere – fra sogne, som overvejer at etablere, eller samme år har påbegyndt, indledende konfirmationsforberedelse

Ved lektor Finn Rosenberg

- 29. august-2. september 2005 (1) og
- 8.-10. februar 2006 (2)

NB: Kurserne hører sammen, der søges om deltagelse i begge kurser på én gang

Bibelen, Luther og os. Kursus for kirkelige medarbejdere (53/05)

For PO-organister, kordegne, sognemedhjælpere, kirketjenere, gravere, kirkegårdsledere, kirkegårdsassistenter, kirkesangere, kirkemusikere og andre

Ved lektor Finn Rosenberg

- 12.-16. september 2005

Konfirmationsforberedelse (57/05)

For præster, sognemedhjælpere og andre, som arbejder med konfirmationsforberedelse

Ved lektor Marie K. Monrad og lektor Finn Rosenberg

- 26.-30. september 2005

Salmesang ind med modernælken (92/05)

For præster, sognemedhjælpere og andre kirkeligt ansatte, som kunne tænke sig at arbejde med babysalmesang

Ved lektor Marie K. Monrad, sognepræst Helene Dam og professor ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium Inge Marstal

- 2.-3. november 2005 i Sankt Hans sognegård, Odense

Indledende konfirmationsforberedelse, fortsættelse (70/05)

For kirkelige medarbejdere: Præster, sognemedhjælpere og andre kirkelige undervisere, samt lærere – som har erfaringer med undervisning i indledende konfirmationsforberedelse

Ved lektor Finn Rosenberg

- 7.-11. november 2005

Stiftskurser efterår 2005: Bibelfortælling og bibeldidaktik. Et kursus om bibelbrug i undervisning og gudstjeneste (79-90/05)

For præster, sognemedhjælpere og andre interesserede
Ved generalsekretær Tine Lindhardt, Det danske Bibelselskab, og sognepræst Birgitte Thyssen

- 29. august 2005: Haderslev Stift (79/05)
- 30. august 2005: Helsingør Stift (80/05)
- 5. september 2005: Lolland-Falster Stift (81/05)
- 6. september 2005: Københavns Stift (82/05)
- 12. september 2005: Viborg Stift (83/05)
- 13. september 2005: Århus Stift (84/05)
- 3. oktober 2005: Aalborg Stift (85/05)
- 4. oktober 2005: Roskilde Stift (86/05)
- 28.-29. oktober 2005: Sydslesvig (87/05)
- 31. oktober 2005: Bornholm (88/05)
- 7. november 2005: Ribe Stift (9/05)
- 14. november 2005: Fyens Stift (90/05)